

ДЕРЖАВИН Володимир Миколайович (крипт. – В. Д.; 30.01.1899, С.-Петербург – 07.03.1964, м. Авгсбург, Німеччина) – культуролог, літературознавець, критик, фахівець у галузі загального і порівняльного мовознавства, класичної філології, орієнталістики (зокрема єгиптології та арабістики), історії Сходу. З походження дворянин. Канд. історичних наук (1941), доктор філософії Українського Вільного Університету (Мюнхен, 1949). Дійний член НТШ (1948) та УВАН (1949). Член об'єднання українських письменників «МУР» (1949). Державин володів українською, російською, давньо- і новогрецькою, латинською, німецькою, французькою, англійською, італійською, грузинською та іншими мовами. Навчався у німецькій класичній гімназії (1909–17), потім – на відділенні класичної філології Санкт-Петербурзького (від 1917) та Харківського (1918–21) університетів. Від 1922 – аспірант секції античної культури при науково-дослідчій кафедрі історії європейської культури ХІНО, від 1925 – науковий співробітник цієї ж кафедри, від 1927 – науковий співробітник науково-дослідчої кафедри літературознавства. 1930 Державина призначено керівником теоретико-літературознавчого семінару підготовки аспірантів при Харківському філіалі Ін-ту літератури ВУАН. Від 1931 він працював у Харківському філіалі Інституту мовознавства ВУАН: спочатку був керівником теоретико-лінгвістичного семінару для аспірантів, у 1935–38 рр. – доцентом німецької мови, від 1938 – доцентом латини. Від 1939 Державин викладав давньоримську літературу, а від 1940 – також історію давнього Сходу. Від 1941 був професором давньої історії та куратором історичного кабінету Харківського університету. 1944 емігрував на Захід. Від 1946 – професор Українського Вільного університету у Мюнхені.

Державин – автор досліджень з теорії та історії літератури, числених статей, розвідок, есе про сучасних українських письменників П. Тичину, Є. Плужника, Є. Маланюка, М. Зерова, Ю. Клена, М. Ореста, Б. Бойчука, Е. Андієвську, Б. Рубчака, В. Лесича, Т. Курпіту, М. Калитовську, Ф. Ковалю, О. Тарнавського, О. Зуєвського, Л. Лимана, О. Ольжича, О. Телігу та ін. Уклав «Курс загального мовознавства» (Авгсбург, 1947). Написав низку статей, передмов і післямов до укр. видань творів Дж. Бокаччо, Е. Золя (обидві – 1929), Софокла, К. Гольдоні, В. Скотта, Ж.-А. Роні-старшого (усі – 1930), Т. Манна (1931), Ж. Кесселя (1932), Аристофана (1939); видав «Методичне розроблення курсу історії загальноєвропейської літератури» (Х., 1939). Опублікував низку розвідок та статей з питань теорії і практики художнього перекладу: «Проблема віршованого перекладу» (1927), «Наші переклади з західних класиків та потреби сучасного читача» (1930), «Модерна німецька поезія в перекладах Михайла Ореста» (1954).

В. Державин переклав з давньогрец. мови «Іліаду» Гомера, «Пастушу повість про Дафніса і Хлою» Лонга (1936), окремі твори Солона, Піндара; з латини – Горація, Сенеки, Марціала; з англ. – «Походження видів» Ч. Дарвіна (1936), окремі твори Т. Вайлдера; з грузинської – К. Макашвілі, Н. Бараташвілі, А. Абашелі; з німецької – Й.-В. Гете, Ф. Шіллера, Ф. Гельдерліна, Г. Штольценберга, Г. фон Гофманншталя, К. Крольова, А. Гольца, С. Георге, Р.-М. Рільке; з французької – Ш. Леконта де Ліля, А. Рембо, Т. де Банвіля, Ж.-М. де Ередіа та ін. Переклади друкували переважно в періодиці, окремі публікації – у книзі «Антична література» (К., 1938; 2-е вид. – 1968). Був упорядником та автором передмови до «Антології української поезії» (Лондон, 1957). Посмертно вийшли книги Державіна «Афоризми» (Мюнхен, 1966; упорядник Р. Єндик), «Література та літературознавство» (Івано-Франківськ, 2005; упорядник С. Хороб); у рукописах зберігаються «Нариси з історії філософії» в архівних фондах ВУАН (Вашингтон), а також багато інших праць в архівних фондах УВУ (Мюнхен).

Бібліографія праць В. М. Державина

Питання перекладознавства, історії зарубіжної літератури.

Літературні переклади

1927

1. Джек Лондон (1876–1916) : 3 нагоди десятих роковин з дня смерті // Червоний шлях. – 1927. – № 2. – С. 185–195.
2. Еміль Верхарн та соціальне значення його творчості // Червоний шлях. – 1927. – № 1. – С. 269–276.
3. Опыт объектной классификации лингвистических явлений и дисциплин // Наукові записки : пр. наук.-дослід. катедри історії європейської культури. – Х., 1927. – [Вип.] 1: Методологія наук. – С. 131–146.
4. Проблема віршованого перекладу // Плужанин. – 1927. – № 9–10 (13–14). – С. 44–51.
5. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1927. – № 12. – С. 215–217. – Рец. на кн.: Поеми / Е. Верхарн ; пер. з фр. М. Терещенка. – [Х.] : ДВУ, 1927. – 124 с.
6. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1927. – № 11. – С. 285–286. – Рец. на кн.: Кандід або оптимізм / Вольтер ; пер. з фр. В. Підмогильний ; вступ. ст. і прим. С. Родзевича ; ред. М. Зерова. – [К.] : Слово, [1927]. – XXXVI, 130, VI с.
7. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1927. – № 11. – С. 286–289. – Рец. на кн.: Твори. Т. 1. Життя : роман / Гі де Мопассан ; пер. з фр. Б. Козловського ; вступ. ст. С. В. Савченка. – К. : Книгоспілка, 1927. – LX, 227 с.
8. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1927. – № 5. – С. 227–229. – Рец. на кн.: 14 липня : народне дійство на 3 акти / Р. Роллан ; переклав із фр. С. Буда ; ред. та передм. С. Савченка. – [Х.] : ДВУ, 1927. – 158 с.
9. Шервуд Андерсон і сучасний американський натуралізм // Червоний шлях. – 1927. – № 6. – С. 164–177.

1928

10. Боккаччо й «Декамерон» // Декамерон / Д. Боккаччо ; пер. з іт. Л. Пахаревського, П. Майорського, ред. С. Родзевича, П. Мохора. – [Х., 1928]. – С. V–XXIX.
11. Пушкін українською мовою : (з приводу «Зібрання творів» А. Пушкіна, редакція і вступна стаття П. Филиповича, «Книгоспілка, 1927») // Культура і побут. – 1928. – 28 січ. (№ 4).
12. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 5. – С. 185–187. – Рец. на кн.: Антологія американської поезії, 1855–1925 : пер. з англ. / І. Ю. Кулик. – Х. : ДВУ, 1928. – 344 с.
13. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 3. – С. 163–165. – Рец. на кн.: Горіо : роман / О. Бальзак ; пер. з фр. В. Підмогильного. – К. : Книгоспілка, 1927. – XLII, 239, III с.
14. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 8. – С. 161–164. – Рец. на кн.: Вибір німецьких балад / пер. з нім. Д. Загула ; вступ. сл. О. Бургадта. – К. : Західна Україна, 1928. – 62 с.
15. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 9. – С. 150–152. – Рец. на кн.: Голод. Пан. Вікторія / К. Гамсун. – Х. : ДВУ, 1928. – 480 с.
16. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1928. – № 9–10. – С. 271–273. – Рец. на кн.: Дев'яносто третій рік / Віктор Гюго ; повний пер. з фр. мови Ольги Кривинюк і Любові Комарової ; вступ. ст. Михайла Рудницького. – К. : Сяйво, 1928. – 424 с.
17. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 11. – С. 137–139. – Рец. на кн.: Нума Руместан : роман / А. Доде ; пер. з фр. А. Любченка. – Х. : Укр. робітник, 1928. – 325 с.
18. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 9. – С. 147–150. – Рец. на кн.: Калевала : фін. нар. епос / повний пер. Є. Тимченка. – 2-ге вид., випр. – Х. : ДВУ, 1928. – 304 с.
19. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1928. – № 1. – С. 171–172. – Рец. на кн.: Жахливі Соломонові острови / Д. Лондон ; переклав з англ. мови І. Попов. – [К.] : Книгоспілка, 1927. – 202 с.; Південно-морські оповідання / Д. Лондон ; пер. І. та М. Рильських ; ред. О. Бургадта // Твори : повна збірка / Д. Лондон. – [К., 1927]. – С. 215–400.

20. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 1. – С. 196–197. – Рец. на кн.: Коломба / П. Меріме ; пер. з фр. В. Підмогильного ; ред. і вступ. ст. А. Ніковського. – [К.] : Книгоспілка, 1927. – XVI, 148 с.
21. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 5. – С. 189–191. – Рец. на кн.: Твори. Т. 2. Сильна, як смерть : роман ; На воді : оповідання / Г. де Мопассан ; пер. В. Підмогильного. – [К.] : Книгоспілка, 1928. – 298 с. ; Твори. Т. 3. Любий друг : роман / Г. де Мопассан ; пер. В. Підмогильного. – [К.] : Книгоспілка, 1928. – 316 с.
22. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 8. – С. 159–161. – Рец. на кн.: Твори. Т. 5. Оповідання : пер. з фр. / Г. Мопассан. – [К.] : Книгоспілка, 1928. – 352 с.
23. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 7. – С. 146–148. – Рец. на кн.: Вибрані твори / Е. А. По ; пер. з англ. М. Йогансена та Б. Ткаченка ; вступ. ст. М. Йогансена. – Х. : ДВУ, 1928. – 323 с.
24. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 7. – С. 132–134. – Рец. на кн.: Поэтика : Временник Отд. словесных искусств Гос. ин-та истории искусств. Сб. 4. – Л. : Academia, 1928. – 160 с.
25. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1928. – № 3. – С. 149–151. – Рец. на кн.: Вибрані твори / А. Пушкін ; ред. та вступ. ст. П. Филиповича. – [К.] : Книгоспілка, 1927. – XL, 204, XII с.
26. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1928. – № 8. – С. 202–204. – Рец. на кн.: Вибрані твори. Т. 1. По огонь : роман з передіст. часів / Ж.-А. Роні Старший ; пер. з фр. Євг. Касяненко. – Х. : ДВУ, 1928. – 270 с.
27. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1928. – № 12. – С. 241–243. – Рец. на кн.: Вільгельм Телль : драма на 5 дій / Фрідріх Шіллер ; звів з текстом, виправив і зредагував Дмитро Загул. – Х. : Укр. робітник, 1928. – VIII, 166 с.

1929

28. Античное учение о тропах в свете современной стилистики // Наукові записки : пр. наук.-дослід. катедри історії європейської культури. – Х., 1929. – Вип. 3. – С. 67–77.
29. До питання про сучасну літературну рецензію : Критика чи інформація? // Критика. – 1929. – № 3. – С. 91–103.
30. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 1. – С. 132–135. – Рец. на кн.: Лісістрата : комедія на 5 дій / Аристофан ; пер. з грецьк. К. Лубенського ; за ред. М. Йогансена. – [Х.] : ДВУ, 1928. – XXIV, 102 с.
31. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 7–8. – С. 225–227. – Рец. на кн.: Шагренёва кожа / О. Бальзак ; пер. з франц. О. Вражливого. – Х. : ДВУ, 1928. – XII, 302 с.
32. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 3. – С. 142–144. – Рец. на кн.: Дж. Псміт-журналіст / П. Вудгауз ; з англ. пер. І. Ю. Кулик. – [Х.] : ДВУ, 1928. – 216 с.
33. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 7–8. – С. 218–222. – Рец. на кн.: Твори. Т. 1. Вечори на хуторі під Диканькою : Повісті від пасічника Рудого Панька [П. Куліша] / М. Гоголь ; заг. ред. І. Лакизи та П. Филиповича ; стиліст. ред. А. Ніковського. – [Х.] : Книгоспілка, [1928]. – LXIV, 234, XXXVI с.
34. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 2. – С. 139–142. – Рец. на кн.: Бюг-Жаргаль / В. Гюго ; пер. з фр. Х. Алчевської, передм. О. Білецького. – Х. : ДВУ, 1928. – 262 с.
35. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 4. – С. 105–107. – Рец. на кн.: Грозова ніч : роман / Ж. Дюамель ; пер. з фр. Л. та М. Іванченків ; переднє слово І. Лакизи. – [К.] : Вид-во «Культура» Держтресту «Київ-Друк», 1929. – 148 с.
36. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 5. – С. 141–144. – Рец. на кн.: Вибрані твори / М. Лесков ; пер. С. Васильченко та М. Зеров ; вибір та вступ. ст. П. Филиповича. – [К.] : Книгоспілка, [1929]. – 38, 188, 6 с.
37. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 3. – С. 139–141. – Рец. на кн.: Мопасан Г. де. Твори. Т. 4 / Г. де Мопасан ; за ред. С. В. Савченка ; пер. М. Дейнера, М. Качеровського, М. Рильського, П. Чикаленка. – Х. : Книгоспілка, [1928]. – 336 с.; Твори. Т. 6 / Г. де

Мопасан ; за ред. С. В. Савченка ; пер. І. та М. Рильських. – Х. : Книгоспілка, 1928. – 336 с.

38. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 12. – С. 135–140. – Рец. на кн.: На Заході без змін / Е. М. Ремарк ; з нім пер. М. Галицький. – [Х.] : Рух, 1929. – 204 с.; На Західньому фронті без змін / Е. М. Ремарк ; пер. з нім. мови Ж. Бургардт; вступ. ст. В. Іванушкіна. – К. : Сяйво, 1929. – XIV, 182 с.

39. [Рецензія] // Критика. – 1929. – № 2. – С. 142–145. – Рец. на кн.: Гамлет / В. Шекспір ; пер. М. Старицького ; ст. С. Родзевича; ред., ст. та прим. А. Ніковського. – [Х.] : Книгоспілка, [1928]. – XXXVIII, 192, XXXIV с.

1930

40. «Антигона» Софоклова – зразок античної трагедії // Антигона / Софокл ; перевіршував П. Ніщинський ; ред. Єв. Тимченка ; передмова Єв. Т. – Х. ; К., 1930. – С. 7–20.

41. Вальтер Скотт – основоположник історичного роману // Роб Рой : роман / В. Скотт ; пер. з англ. Л. Скрипника, С. Гаєвського ; під ред. Р. Азарх. – Х., 1930. – С. 5–20.

42. Головні жанрові і тематичні течії в німецькій літературі останнього року // Критика. – 1930. – № 1. – С. 48–59.

43. Драматична творчість Карла Гольдоні // Шахрай : комедія на три дії / Карло Гольдоні ; з італ. переклала Маріянна Хмарка. – Х., 1930. – С. 3–15.

44. З чужоземних журналів : [за листопад–грудень 1929 р.] // Критика. – 1930. – № 2. – С. 119–131.

45. Наші переклади з західніх класиків та потреби сучасного читача // Червоний шлях. – 1930. – № 10. – С. 160–168.

46. Нові книжки за кордоном // Критика. – 1930. – № 4. – С. 149–154 ; № 5. – С. 117–121.

47. [Передмова]: Роні Старший Ж. Зореопавці: роман / Ж. Роні Старший ; пер. В. Щербаненка ; передм. В. Державина. – Х. : ДВУ, 1930. – 112 с.*¹

48. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 1. – С. 132–136. – Рец. на кн.: Мазепа / Д. Н. Байрон ; вільний пер. з англ. Д. Загула. – [Х.] : ДВУ, 1929. – 80 с.

49. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 4. – С. 146–148. – Рец. на кн.: Вибрані твори. Т. 1. Книга пісень. Нові поезії / Г. Гайне ; наново пер. і пояснив Д. Загул ; вступ. ст. М. Барана, Б. Якутського. – Х. ; К. : ДВУ, 1930. – 36, 232 с.; Вибрані твори. Т. 2. Сучасні поезії. Романсеро / Г. Гайне ; наново пер. і пояснив Д. Загул ; вступ. ст. О. Бургардта. – Х. ; К. : ДВУ, 1930. – LIV, 224 с.

50. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 11. – С. 137–140. – Рец. на кн.: Вибрані твори. Т. 3. Єврейські мелодії. Атта Троль / Г. Гайне ; наново пер., ред. і пояснив Д. Загул. – Х. ; К. : ДВУ, 1930. – 292 с.

51. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 5. – С. 108–111. – Рец. на кн.: Безталанні / В. Гюго, пер. і передмова А. Харченка. – Х. ; К. : Книгоспілка, 1930. – LVI, 332 с.

52. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1930. – № 10. – С. 195–197. – Рец. на кн.: Современная литературная Украина : сб. / под. ред. А. Гатова и С. В. Пыльпенко. – М. : Моск. рабочий, 1930. – 232 с.

53. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 10. – С. 148–158. – Рец. на кн.: Избранные стихи / Сосюра В. ; в пер. рус. поэтов под общ. ред. М. Голодного ; вступ. ст. М. Кривич-Черкасского. – [М.] : Мосполиграф, 1930. – 112 с.

54. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 2. – С. 139–142. – Рец. на кн.: Искусство перевода : сб. / К. Чуковский, А. Федоров. – Л. : Academia, 1930. – 236 с.

¹ Видання, помічені астериском (*), de visu не переглянуті.

55. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 3. – С. 145–148. – Рец. на кн.: Твори. Т. 1. Мадам Боварі : (Побут провінції) / Г. Флобер ; пер. О. Бублик-Гордон ; ред. і стаття С. Родзевича. – Х. : Книгоспілка, 1930. – 331 с.
56. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 11. – С. 140–141. – Рец. на кн.: Твори. Т. 2. Саламбо / Г. Флобер ; пер. з франц. мови М. Рильського ; прим. Т. Алексєєва. – Х. : Книгоспілка, 1930. – 308 с.
57. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 12. – С. 147–150. – Рец. на кн.: Вибрані твори. Т. 1. Оповідання / А. Чехов ; заг. ред. В. Іванушкіна ; стиліст. ред. М. Рильського ; пер. Б. Антонечка-Давидовича, С. Вільхового, Н. Горової, М. Зерова, Я. Качури, Г. Косинки, А. Лебеда, Л. Сахарського, В. Підмогильного, І. Рильського, М. Рильського, Д. Тася, Д. Фальківського, А. Харченка, А. Хуторяна. – Х. ; К. : Книгоспілка, 1930. – XLVIII, 272 с.
58. Русские переводные антологии украинской литературы (за 1929–1930 год) // Красное слово. – 1930. – № 12. – С. 143–156.
59. Эрих Мария Ремарк и другие представители военного романа в современной немецкой литературе // Красное слово. – 1930. – № 2. – С. 94–104.

1931

60. З пролетарської літературної критики в Північній Америці // Літературний архів. – 1931. – Кн. 6. – С. 116–127.
61. Пролетарське і непролетарське в белетристиці М. Андерсена-Нексе // Червоний шлях. – 1931. – № 6. – С. 164–177.
62. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1931. – № 3. – С. 218–221. – Рец. на кн.: Твори. Т. 2. Миргород / М. Гоголь ; заг. ред. І. Лакизи ; стиліст. ред. М. Зерова та А. Харченка. – [К.] : Книгоспілка, [1930]. – LXVI, 256 с.
63. [Рецензія] // Критика. – 1931. – № 1. – С. 156–159. – Рец. на кн.: Джентльмени воліють білявих / А. Лоос, з передм. І. Кулика ; пер. з англ. А. Волкович. – Х. : Укр. робітник, 1930. – 144 с.
64. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1931. – № 9. – С. 149–151. – Рец. на кн.: Вибрані комедії / Мольєр ; пер. І. Стешенко та В. Самійленка ; ред., вступ. ст. та примітки А. Березинського. – Х. : Рух, 1930. – 476 с.
65. [Рецензія] // Червоний шлях. – 1931. – № 11–12. – С. 118–120. – Рец. на кн.: Хрестоматія з історії західних літератур. Т. 3 / за ред. О. Білецького та М. Плевака. – Х. : Одеса : Рад. шк., 1931. – XVI, 650 с.
66. Французька художня література за 1930 рік // Червоний шлях. – 1931. – № 1–2. – С. 123–139.

1932

67. Розгорнення пролетарського фронту в північноамериканській художній літературі // Червоний шлях. – 1932. – № 3. – С. 104–120.
68. Ред.: Мері з Корку / Ж. Кессель ; з фр. переклала З. Тулуб ; ред. М. Гільова, В. Державіна. – Х. : Рух, 1932. – 39 с.

1935

69. Ред.: Історія Жіль Блаза із Сантільяни (1715–1735) : роман. Т. 2. Кн. 6-12 / А.-Р. Лесаж, пер. з фр. за ред. В. Державіна. – [К. ; Х.] : Держлітвидав, 1935. – 486 с.

1936

70. Пер.: Походження видів через природний добір, або збереження сприяних порід у боротьбі за життя / Ч. Дарвін ; пер. з шостого англ. вид. В. Державіна, за ред і з передм. проф. І. М. Полякова. – К. : Держвидав, 1936. – 674 с.
71. Пер.: Пастуша повість про Дафніса і Хлою / Лонг ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна ; вступ. ст. О. І. Білецького. – Х. : Держлітвидав, 1936. – 285 с.

- Те саме, репринт. вид. // «Любов до грецьких муз...» : зб. укр. перекладів давньогрецьк. творів / передмова І. Журавльової, О. Сучалкіна, О. Узбек. – Х., 2006. – С. 211–285.
72. Пер.: Любий друг: роман / Гі де Мопассан ; пер. з фр. В. Державіна. – К. ; Х. : Держлітвидав, 1936. – 368 с. – (Б-ка худож. літ.).

1938

73. Антична література: зразки старогрецької та римської худож. літ. / упоряд. проф. О. І. Білецький. – К. : Рад. школа, 1938. – 511 с.
- Зі змісту: Іліада. Пісня чотирнадцята (Одіссей у Евсея) / Гомер ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна. – С. 93–95 ; Батрахоміомехія, або Війна жаб і мишей / [невідомий автор] ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна. – С. 106–109 ; Перша піфійська ода до Гієрона, переможця, на колісницях / Піндар ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна. – С. 130–134 ; Елегія до афінських громадян / Солон ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна. – С. 135–136 ; Едіп-цар: трагедія / Софокл ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна. – С. 161–181 ; Антігона : трагедія / Софокл ; пер. з давньогрецьк. В. Державіна. – С. 181–195 ; Октавія : трагедія / Сенека ; пер. з лат. В. Державіна. – С. 435–439 ; Епіграма X, 4 / Марціал ; пер. з лат. В. Державіна. – С. 453 ; Епіграма на Лігуріна. III, 82 / Марціал ; пер. з лат. В. Державіна. – С. 455 ; Епіграма на Секста. II, 41 / Марціал ; пер. з лат. В. Державіна. – С. 456 ; Амур і Психея : роман / Апулей ; пер. з лат. В. Державіна. – С. 463–477.

1939

74. Комедії Арістофана // Комедії / Аристофан ; пер. з грецьк. В. Свідзінського, ред., вступ. ст. і примітки В. Державіна. – К., 1939. – С. 5–23.

1941

75. Афинская полиция Ксенофонта как программа олигархии тридцяти : дис. ... д-ра ист. наук / Харьк. гос. ун-т. – [Х.], 1941. – 34 л.

1950

76. Поет надлюдського : (До 50-тих роковин смерті Фрідріха Ніцше (1844–1900)) // Пороги. – 1950. – № 11.*
77. Пер.: Битва коло Тразіменського озера / [Тіт Лівій ; пер. з лат. В. Державіна] // Зарево. – 1950. – № 2. – С. 42–53.*

1951

78. Майстер пригодницької белетристики Роберт Люї Стивенсон // Пороги. – 1951. – № 25–27. – С. 11–13.*

1952

79. Поезія Ж. М. де-Ередія // Пороги. – 1952. – № 32–33. – С. 2–4.*
80. Проблема наслідування і стилізації // Пороги. – 1952. – № 28–29. – С. 20–23.*
81. Райнер Марія Рільке : (До 25-ої річниці смерті (29.12 1926 р.)) // Сучасна Україна. – 1952. – № 1.*

1954

82. Модерна німецька поезія в перекладах Михайла Ореста // Сучасна Україна. – 1954. – 21 лют.*

1955

83. Сонети Ередія і сонети Зерова // Сучасна Україна. – 1952–1953. – № 50.*

1968

84. Антична література : хрестоматія / упоряд. О. І. Білецький. – К. : Рад. школа, 1968. – 611 с.

Зі змісту: Елегія до афінських громадян / Солон ; пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 137–138 ; Перша піфійська ода до Гіерона, переможця, на колісницях / Піндар ; пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 155–160 ; Пастуша повість про Дафніса і Хлою / Лонг ; пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 376–380 ; До Таліарха. I, 9 : ода / Горацій ; пер. з лат. В. Державина. – С. 461 ; Послання до Пісонів : (Про поетичне мистецтво. I, 10) : ода / Горацій ; пер. з лат. В. Державина. – С. 474–477 ; Октавія : трагедія / Сенека ; пер. з лат. В. Державина. – С. 524–529 ; Епіграма X, 4 / Марціал ; пер. з лат. В. Державина. – С. 544–545 ; Епіграма на Секста. II, 41 / Марціал ; пер. з лат. В. Державина. – С. 548.

2005

85. Література і літературознавство: вибрані теоретичні та літературно-критичні праці / упоряд. С. Хороб. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – 491 с.

Зі змісту: Вчення античної риторики про фігури сенсу (schemata dianoias). – С. 109–129 ; Патос і культ досконалості : (Про лірику Стефана Георге). – С. 432–440 ; Райнер Марія Рільке. – С. 441–445 ; Поезія Поля Верлена. – С. 446–450 ; Крістіян Дітріх Граббе – драматург німецького романтизму. – С. 451–456 ; Вільям Вордзворс і т. зв. озерна поетична школа. – С. 457–465 ; Поет надлюдського : (Фрідріх Ніцше). – С. 466–471.

2011

86. Українська перекладознавча думка 1920-х – початку 1930-х років : Хрестоматія вибр. пр. з перекладознавства до курсу «Історія перекладу» для студ., що навчаються за спеціальністю «Переклад» / за ред. Л. М. Черноватого та В. І. Карабана. – Вінниця : Нова книга, 2011. – 502 с. – (Dictum Factum).

Зі змісту: Проблема віршованого перекладу / В. М. Державин. – С. 133–143 ; Рецензія на кн.: Лондон Д. Жахливі Соломонові острови / В. М. Державин. – С. 143–147 ; Рецензія на кн.: Пушкін А. Вибрані твори / В. М. Державин. – С. 147–152 ; Рецензія на кн.: Калевала : фінська народна епопея. – С. 152–157 ; Рецензія на кн.: Загул Д. Вибір німецьких балад / В. М. Державин. – С. 157–162 ; Рецензія на кн.: Аристофан. Лісістрата / В. М. Державин. – С. 162–168 ; Рецензія на кн.: Шекспір В. Гамлет / В. М. Державин. – С. 168–173 ; До питання про сучасну літературну рецензію: критика чи інформація? : (фрагмент) / В. М. Державин. – С. 173–174 ; Рецензія на кн.: Вудгауз П. Дж. Псміт-журналіст / В. М. Державин. – С. 174–178 ; Рецензія на кн.: Гоголь М. Твори. Т. 1. Вечори на хуторі під Диканькою / В. М. Державин. – С. 178–186 ; Наші переклади з західних класиків та потреби сучасного читача / В. М. Державин. – С. 186–199 ; Рецензія на кн.: Лоос А. Джентльмени воліють білявих / В. М. Державин. – С. 199–203 ; Рецензія на кн.: Гоголь М. Твори. Т. 2. Миргород / В. М. Державин. – С. 203–210.

2012

87. У задзеркаллі художнього слова : вибране : у 2 кн. / упоряд. С. І. Хороб. – Івано-Франківськ : Типовіт, 2012.*

Кн. 1. – 415 с.

Кн. 2. – 416 с.

Література про В. М. Державина

1931

88. Інститут Т. Шевченка. // Літературний архів. – 1931. – № 3. – С. 110–120.

Зі змісту: Кабінет теорії та методології літератури. – С. 111–113.

89. Родзевич С. Рецензія / С. Родзевич // Червоний шлях. – 1931. – № 7–8. – С. 141–143. – Рец. на кн.: Останній день засудженого / В. Гюго ; з фр. переклав В. Свідзінський ; ред. М. Гільова і В. Державина. – Х. : ЛІМ, 1931. – 115 с.

1939

90. Гординський Я. Літературна критика підсоветської України / Я. Гординський. – Львів : Укр. Могилян.-Мазепин. Акад. Наук, 1939. – 134 с.*

1962

91. Professor Volodymyr Derzhavyn – renowned Ukrainian scholar // Ukrainian Review. – London, 1962. – 11 march.*

1966

92. Єндик Р. Володимир Державин / Р. Єндрик // Шлях перемоги. – 1966. – 21 серп.*

1967

93. Симкович Р. Володимир Державин / Р. Симкович // Шлях перемоги. – 1967. – 22 жовт.*

1970

94. Айзеншток И. А. М. Финкель – теоретик художественного перевода / И. айзеншток // Мастерство перевода, 1970. – М., 1970. – Сб. 7. – С. 91–118.
С. 97, 105–106: про В. М. Державина.

1985

95. Гординський Я. Літературна критика підсоветської України / Я. Гординський. – Мюнхен : [Б. в.], 1985. – 135 с.*

1990

96. Доценко Р. І. Державин Володимир Миколайович / Р. І. Доценко, І. М. Лисенко // УЛЕ. – К., 1990. – Т. 2. – С. 34–35.

1991

97. Качуровський І. Перекладачі української діаспори / І. Качуровський // Всесвіт. – 1991. – № 11. – С. 109–113.
С. 113: про переклади В. М. Державина.

1992

98. Славутич Я. Спроба зразкової антології / Яр Славутич // Українська література в Канаді : вибр. дослідж., статті й рец. / Яр Славутич. – Едмонтон, 1992. – С. 224–227. – Рец. на кн.: Антологія української поезії / уклад. В. Державін. – Лондон : Вид-во Спілки української молоді у Великій Британії, 1957. – 541 с.*

1993

99. Качуровський І. Володимир Державин / І. Качуровський // Березіль. – 1993. – № 2. – С. 161–168.
100. Кошелівець І. Подвійний портрет з постскриптомом : (Михайло Орест і Володимир Державин) / І. Кошелівець // Березіль. – 1993. – № 3–4. – С. 20–27.

1994

101. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи // Українське слово : хрестоматія літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 1994. – Кн. 3. – С. 609–620.
С. 620: про В. М. Державина.

2000

102. Хороб С. І. Володимир Державин – теоретик та історик літератури / С. І. Хороб // Українознавство : документи, матеріали, раритети. – Івано-Франківськ, 2000. – С. 200–205.

2001

103. Наєнко М. К. Історія українського літературознавства : підручник / М. К. Наєнко. – 2-ге вид., зі змінами і допов. – К. : Академія, 2001. – 360 с.
С. 236–237: про В. М. Державина.

104. Шевельов Ю (Шерех Ю.) Я – мене – мені (і довкруги): спогади / Ю. Шевельов (Юрій Шерех). – Х. ; Нью-Йорк : Вид. часопису «Березіль», Вид-во М. П. Коць, 2001.

Т. 1. В Україні. – 428 с.

С. 240, 337: про В. М. Державина.

Т. 2. В Європі. – 303 с.

С. 8–9, 62, 69, 71–73, 75, 77–78, 87, 98, 109–111, 159, 162, 179–180, 196, 213, 215, 236, 253, 263: про В. М. Державина.

2002

105. Качуровський І. В. Володимир Державин – теоретик неокласицизму / І. В. Качуровський // Променисті сільвети : лекції, доп., статті, есеї, розвідки / І. Качуровський ; Ukrainische freie Universität. – Мюнхен, 2002. – С. 228–237. – (Monographien ; Bd. 59).

2003

106. Володимир Державин : [біогр. довідка] // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 2001. – Т. 3. – С. 599.

107. Дончик В. Українська література ХХ ст. / В. Дончик // Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926–2001 : Сторінки історії. – К., 2003. – С. 268–340.

С. 275: про В. М. Державина.

108. Костюк Г. Зустрічі і прощання : спогади / Г. Костюк // Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926–2001 : Сторінки історії. – К., 2003. – С. 521–539.

С. 528–529: про В. М. Державина.

109. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи / Д. Чижевський // Українське слово : хрестоматія укр. літ та літ. критики ХХ ст. – 2003. – Т. 1. – С. 45–53.

С. 53: про В. М. Державина.

2004

110. Матвієнко С. Дискурс формалізму: український контекст / С. Матвієнко. – Львів : Літопис, 2004. – 144 с. – (Соло триває... нові голоси : лекція на пошану С. Павличко, 2002).

С. 15, 19–24, 42, 45, 58, 82, 98, 104, 115, 117, 128: про В. М. Державина.

2005

111. Рибальченко Р. Державин Володимир Миколайович / Ростислав Рибальченко // Харківська культурна еміграція 1942–1943 років / Ростислав Рибальченко. – Х., 2005. – С. 112–115.

112. Шмігер Т. Володимир Державин: теорія і критика перекладу / Т. Шмігер // Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. – 2005. – Т. 11. – С. 205–214.

2006

113. Журавльова І. К. «Любов до грецьких муз...» : передмова / І. К. Журавльова, О. В. Сучалкін, О. А. Узбек // «Любов до грецьких муз...» : зб. укр. перекладів давньогрецьких творів. – Х., 2006. – С. 5–36.

С. 30–32: про В. М. Державина.

114. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням / М. Стріха. – К. : Факт-Наш час, 2006. – 344 с.

С. 206, 274: про В. М. Державина.

115. Хороб С. Науковий універсум Володимира Державина / С. Хороб // На літературних теренах : зб. ст. / С. Хороб. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 343–355.

2007

116. Астаф'єв О. Г. Державин Володимир Миколайович / О. Г. Астаф'єв // Енциклопедія сучасної України. – 2007. – Т. 7. – С. 427–428.
117. Салига Т. Повернення Володимира Державина / Т. Салига // Слово і час. – 2007. – № 4. – С. 77–81. – Рец. на кн.: Література і літературознавство : вибрані теоретичні та літературно-критичні праці / В. Державин ; упоряд. С. Хороб. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 491 с.

2008

118. Астаф'єв О. Апокрифи Володимира Державина // Наук. зап. Терноп. ун-ту. Сер.: Літературознавство. – 2008. – Т. 23. – С. 324–331. – Рец. на кн.: Література і літературознавство: вибрані теоретичні та літературно-критичні праці / В. Державин, упоряд. С. Хороб. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 491 с.
119. Корунець І. Біля витоків українського перекладознавства / І. Корунець // Всесвіт. – 2008. – № 1–2. – С. 188–194.
С. 189–190: про В. М. Державина.
120. Хороб С. Літературознавчий концептуалізм Володимира Державина: еміграційна модель творчості / С. Хороб // Варшавські українознавчі записки. – Варшава, 2008. – Вип. 25–26 : Польсько-українські зустрічі. Українська еміграція: історія, культура, особи, установи, контакти з поляками. – С. 242–250.
Те саме // Літературно-мистецькі знаки життя : (Літературознав. й театрознав. ст., дослідж. і публіцистика) / Степан Хороб. – Івано-Франківськ, 2009. – С. 292–311.
121. Хороб С. Володимир Державин : невідомі сторінки з історії української літератури / С. Хороб // Вісник Прикарпатського національного університету. Сер. : Філологія. Літературознавство. – 2008. – Вип. 16–17. – С. 241–242.
122. Хороб С. Національне та інонаціональне буття літературно-художнього твору: перекладацька концепція Володимира Державина / С. Хороб // Етнос і культура. – 2008. – № 4–5. – С. 150–156.
123. Хороб С. Стильові засади літературно-художньої творчості в інтерпретаціях Володимира Державина / С. Хороб // Нариси з поетики: теоретико-методологічні та історико-літературні виміри : Маловідомі праці з українського літературознавства Михайла Роздольського, Святослава Гординського, Володимира Державина. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 137–140.
124. Шевельов Ю. МУР і я в МУРі : (Сторінки зі спогадів. Матеріали до історії української еміграційної літератури) / Ю. Шевельов // Вибрані праці : у 2 кн. / Ю. Шевельов ; упоряд. І. Дзюба. – К., 2008. – Кн. 2 : Літературознавство. – С. 559–592.
С. 578, 580–584: про В. М. Державина.

2009

125. Макар І. С. Українські переклади давньогрецького роману Лонга «Дафніс і Хлоя» / І. С. Макар // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 867 : Романо-германська філологія. – Вип. 60. – С. 132–139.
126. Українська перекладознавча думка 1920-х – початку 1930-х років : Хрестоматія вибр. пр. з перекладознавства до курсу «Історія перекладу» для студ., що навчаються за спеціальністю «Переклад» / за ред. Л. М. Черноватого та В. І. Карабана. – Вінниця : Нова книга, 2011. – 502 с. – (Dictum Factum).
Зі змісту: Передмова до хрестоматії / Олександр Кальниченко. – С. 9–38. – С. 25, 26, 27, 28, 29, 35, 36: про В. М. Державина ; Державин Володимир Миколайович : [біографія]. – С. 119–120 ; Бібліографія праць В. М. Державина. – С. 120–133.
127. Хороб С. Інонаціональне буття художнього твору: транслятологічна концепція Володимира Державина / Степан Хороб // Літературно-мистецькі знаки життя : (Літературознав. й театрознав. ст., дослідж. і публіцистика) / Степан Хороб. – Івано-Франківськ, 2009. – С. 302–311.

128. Шмігер Т. Проблеми вивчення перекладознавчої спадщини професора Володимира Державина / Т. Шмігер // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. – 2009. – Вип. 9. – С. 395–398.
129. Шмігер Т. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя / Тарас Шмігер ; передм. Р. Зорівчак. – К. : Смолоскип, 2009. – 342 с. – (Пролегомени).

Про В. М. Державина див. «Іменний покажчик».

130. Kal'nychenko O. A Sketch of the Ukrainian History of Translation of the 1920s / Oleksandr Kal'nychenko // Between Cultures and Texts : Itineraries in Translation History / eds. Antoine Chalvin, Anne Lange, Daniele Monticelli. – Frankfurt am Main ; Berlin ; Bern ; Bruxelles ; New York, Oxford ; Wien, 2011. – P. 255–267.

С. 262: про В. М. Державина.

2012

131. Державин Володимир Миколайович // Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / упорядкув. Віри Просалової. – Донецьк, 2012. – С. 134–136.

2013

132. Кальниченко О. А. Харківський університет і переклад: теорія, практика, особистості / Олександр Кальниченко // Сузір'я Інни Мельницької : антологія // упоряд. та передмова О. А. Кальниченка. – Вінниця, 2013. – С. 4–33.

С. 15–16, 21–23: про В. М. Державина.

133. Коломієць Л. В. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років : матеріали до курсу «Історія перекладу» : навч. посіб. / Л. В. Коломієць. – К. : Вид. центр «Київський університет», 2013. – 559 с.

Про В. М. Державина див. «Покажчик перекладачів».

134. Українське перекладознавство ХХ сторіччя : бібліографія / уклад Тарас Шмігер ; ЛНУ імені І. Франка, Наук т-во імені Шевченка. – Львів : [Б. в.], 2013. – 626 с.

Про В. М. Державина див. «Іменний покажчик».

2014

135. Pyma A. The case of the missing Russian translation theories / Anthony Pyma, Nune Ayvazyan // Translation Studies. – 2014. – Vol. 7, is. 3. – P. 1–21.

С. 20: про В. М. Державина.